

דין השתמשות דבר היתר צונן בכלי איסור

(שך צא ג מעודכן)

כלי חרס:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד א
אמר רב: קדירות בפסח ישברו.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיא עמוד ב
אמר רב יהודה אמר שמואל: קערה שמלח בה בשר - אסור לאכול בה רותח; ושמואל לטעמיה,
דאמר שמואל: מליח - הרי הוא כרותח, וכבוש - הרי הוא כמבושל.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד ב

אמר רבא בר אבא אמר רב חייה בר אשי אמר שמואל: כל הכלים שנשתמשו בהן חמץ
בצונן - משתמש בהן מצה, חוץ מן בית שאור, הואיל שחימוצו קשה.

וכן גירסת הרא"ש

רי"ף מסכת פסחים דף ט עמוד א

אמר רב חנן בר רב יצחק אמר רב חייה בר אשי אמר שמואל כל כלי חרס שנשתמש בהן
חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה בצונן חוץ מבית שאור הואיל וחימוצו קשה:

הר"ן על הרי"ף מסכת פסחים דף ט עמוד א

אבל הרב אלפסי ז"ל כתב שכל הכלים של חרס שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בו מצה
בצונן חוץ מבית שאור וכו' ותרי תמיהי איכא במילתיה

א. נשתמש בו חמץ בצונן למה לא ישתמשו בו מצה בחמין

ב. ובית שאור נמי אף על פי שמפני שחמוצו קשה בחמין דמי למה לא ישתמשו בו מצה בצונן

דהא אף על גב דבלע לא פליט:

תירוצים: ואיכא למימר דחמץ כיון נסך דמי דתרוייהו אית להו חורפא הילכך אף על פי שבשאר
איסורין לא מצינו לצונן בצונן אלא הדחה בעלמא ואפילו נשתמשו בממשו של איסור כדאמרינן בפי
כיצד צולין (דף עו א) צונן לתוך צונן מדיח הני שאני דמשום דחריפי ותקיפי אפילו בצונן בלעי כלים
מינייהו הילכך כי היכי דכלי שנשתמש בו יין נסך בצונן אי מכניסו לקיום אי נמי אין מכניסו לקיום
אלא שהוא כלי חרס ותחלת תשמישו ביין נסך אסור להשתמש בו בלא הכשר הכי נמי בכלי
שנשתמש בו חמץ בצונן

ומאי דאמרינן חוץ מבית שאור שחמוצו קשה דמשמע דאפילו בצונן אסור להשתמש בהן מצה היינו
דוקא נמי בכלי חרס שכל כלי חרס שנשתמש בו חמץ בחמין כיון שאין לו תקנה אלא שבירה אסור
להשתמש בו אפי' בצונן דחיישינן שאם ישהה אותן להשתמש בו צונן שיבא להשתמש בו חמין

ועוד שכיון שהוא בולע הרבה ואינו יוצא מידי דפיו הרי הוא כגוף האיסור הילכך כל היתר שנגע בו
צריך הדחה כאילו נגע [באיסור] עצמו וראיה לדבר מדאמרינן דאגני דמחוזא כבית שאור שחמוצו
קשה דמי ומשמע ודאי דלמילש בהו מצה קאמר דהא למילש בהו עבידי וכי ליישי מצה בצונן ליישי
שמע מינה דכלי [חרס] שנשתמש בו איסור בחמין אסור להשתמש בו היתר אפילו בצונן והכי מוכחא
נמי מההיא פינכא (חולין קיא ב) דרב אמי דתברה ולא אשתמש בה צונן והיינו נמי דאמרי' דקדרות
בפסח ישברו ולא שרינן להשתמש בהן צונן:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צא סעיף ב

[א] <א> כל מידי דבעי הדחה, כגון ב ב <ב> להניח בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן, <ב> ג' ג' [ג] אסור לכתחלה, (ב) דילמא אכיל בלא הדחה. ודוקא מבושל, דלאו אורחיה בהדחה, אבל מידי (ג) דאורחיה בהדחה, כגון בשר חי וכיוצא בו, שרי לכתחלה. הגה: ודוקא דבר שיש בו לחלוחית קצת, אבל דבר יבש ממש, אם לא בלע הכלי רק בצונן, מותר להניח בו דבר יבש בלא הדחה כלל (ד"ע). וע"ל סימן קכ"ב.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף טז

אין מולחין אלא בכלי מנוקב או על גבי קשין וקסמין או במקום מדרון, בענין שאם ישפך שם מים יצאו מיד. הגה: ודף חלק ברהטני, שמים זבין ממנו, אין צריך להניחו במדרון. אבל אם אינו חלק ברהטני, צריך להניחו במדרון שיצאו המים ממנו (שערים ש"ו ובב"י בשם ת"ה סימן קע"ב/קע"ג). בכלי מנוקב יזהר לכתחלה שיהיו הנקבים פתוחים. (בארוך כלל ג'). ולכן לא יעמידו על גבי קרקע, כי הוא ככלי שאינו מנוקב (ע"ל ס"ס ע'). וכן מחמירין קצת לשום תוך הכלי מנוקב קש או קסמין, כי הבשר יסתום הנקבים (הגהות אשר"י פכ"ה ובארוך כלל א'), ובדיעבד אין לחוש לכל זה. ואם מלח בכלי שאינו מנוקב, אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח. הגה: ואם נשתמש בו, בעי קליפה אם הוא דבר יבש (רשב"א), ואם הוא דבר לח, בעינן ששים נגד קליפה מן הקערה. (ב"י בשם י"א). ויש אומרים שאפ"י בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה, ואם נשתמש בו בלא הדחה, ידיח מה שנשתמש בו. הגה: אבל מותר לחזור ולמלוח בה בשר לאחר שניקבה, או אפילו בלא נקיבה אם הבשר שהה כבר במליחתו והודח (ב"י בשם הגהת ש"ד וארוך).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות הכשר וטבילת כלים סימן קכא סעיף ה

[י] אם הגעיל כלי הצריך ליבון, <ד> אסור להשתמש בו בחמין אפילו שלא על ידי האש. הגה: ט יא [ט] אבל מותר להשתמש בו י צונן, אפילו לכתחלה, ע"י הדחה ושפשוף היטב. וכ"ש בכלי שצריך הגעלה. ודוקא בדרך עראי, כגון שהוא בבית העובד כוכבים או בדיעבד, יב] אבל אם רוצה להשתמש בו בקבע, יש מחמירין ואומרים דאפילו להשתמש בו צונן צריך הגעלה או ליבון, גזירה שמא ישתמש בו חמין (מרדכי ורוקח). והכי נוהגין. ואפילו כלים שתשמישן בצונן, אם יש לחוש יג יב <שחממו בו יין, כגון כלי כסף, יג> נוהגין להגעיל, ואין לשנות (ארוך בשם ראב"ה). יד ואפילו תיבות ושלחנות הנקחים מן העובד כוכבים, נוהגין להגעיל שמא נשפכו עליהם חמין. ודוקא לכתחלה, <ה> אבל בדיעבד אין לחוש לכל זה (שם). וכלי חרס שנשתמשו בו בצונן, מאחר דאי אפשר בהגעלה, מיקרי דיעבד וסגי ליה במריקה ושטיפה היטב (שם), ומותר ליתן בו אח"כ <ו> אפילו דברים חריפים כחומץ וכיוצא בו, וכ"ש דברים קשים כתבלין וכיוצא בהן. ועיין לעיל סימן צ"א.

- בשר חי שאין דרכו לאכלה בלא הדחה אפילו נוגעין זה בזה צורר ואינו נמנע. כל הכלים
- אפילו של חרס שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה אפילו בחמין
- לקח מהן (מן הנוכרי) כלים שנשתמש בהן בחמין ... וכתב הרשב"א דווקא מגעילן ואח"כ מטבילן אבל אם הטבילן תחילה הוי כטובל ושרץ בידו. אבל ר"י כתב שיכול

- להטבילן תחילה ה)ואם לא ירצה להשתמש בו אלא צונן יכול להטבילו ולהשתמש בצונן(ד) וכשירצה להשתמש בו בחמין יגעילו ויספיק לו טבילה שהטבילה כבר מלח בכלי שאינו מנוקב, אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח וי"א אפילו בצונן אסור
- התיר הרשב"א [ח"א סי' שפה] למלוח בשר בכלי של יין נסך אפילו לכתחלה. הכוונה שמותר להניח מלח לכתחילה בכלי שעמד בו יין נסך.

1. תורת הבית הארוך בית ד שער א דף כא עמוד ב

וכל שאיסור והיתר נוגעין זה בזה צריך הדחה לכל הפחות. דתנן בפרק כל הבשר צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה. ואמרינן עלה בגמרא וכי נוגעין זה בזה מאי הוי? אמר אביי נהי דקליפה לא בעי, הדחה מי לא בעי. ולפיכך צריך ליזהר דלכתחילה לא יגיעם זה בזה **שמא ישכח ולא ידיח** וזהו ששנינו צורר ובלבד שלא יהו נוגעים זה בזה.

וכתב הרב **בעל העיטור** ז"ל דדוקא בבשר מבושל דלאו אורחיה בהדחה ואתי למיכל מיניה בלא הדחה אבל **בשר חי** שאין דרכו לאכלה בלא הדחה אפילו נוגעין זה בזה צורר ואינו נמנע.

וכן כתב **הראב"ד** ז"ל דכל מידי דבר הדחה כגון לשים דגים שלא הודחו או בשר שלא נתבשל ולא הודח בכלי **שנשתמש באיסור** אפילו לכתחילה מותר שאפילו תמצא לומר שיאכל באומצא האידנא למיכל באומצא לא שכית. וכן **כלי שדרכו של אדם להדיחו קודם שישתמש בו, אין נמנעין מלהשתמש בו באיסור צונן** ואחר כך ידיחנו וישתמש בו היתר ואין חוששין לפשיעה בכך שהרי לוקחין כלים אסורין מן הנכרים ואין חוששין לפשיעת הכשר שלהן.

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד ב

אמר רבא בר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל: כל הכלים שנשתמשו בהן חמץ בצונן - משתמש בהן **מצה**, חוץ מן בית שאור, הואיל שחימוצו קשה.

וכן גירסת הרא"ש

דרכי משה הקצר יורה דעה סימן צא:

ויש להקשות דהא אמרינן פרק כל שעה (פסחים ל ב) "כלי שנשתמש בו חמץ (וי"ג צונן) משתמש בו מצה". וכ"כ הטור אורח חיים **סימן תנ"א**. אם כן **שמע מינה דמותר להשתמש בצונן בכלי איסור אף על גב דלא ידיחו לבסוף?**

א. ולכן נ"ל דלא אסור להשתמש בו אלא בשר וכיוצא בו דאית ביה **לחלוחית** אבל דבר **יבש** כגון מצה בכלי חמץ שרי. וצ"ע.

ב. ואפשר לחלק בין חמץ לשאר איסורין.

ג. ועוד נראה דיש לחלק בין דבר **שבלע איסור בחמין** אז אסור להשתמש בו צונן, כדאיתא לקמן **סימן קכ"א**, אבל דבר **שמשתמשין בו איסור צונן מותר** להניח בו היתר צונן דומיא דחמץ ומצה. **וזה התירוץ נ"ל עיקר** ועיין לעיל **סימן ס"ט** (עמ' שט - שי) דמותר לאכול צונן בלא הדחה בכלי שמולחין בו:

טור אורח חיים הלכות פסח סימן תנא

כל הכלים אפילו של חרס **שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה אפילו בחמין** חוץ מבית שאור ובית חרוסת שאף על פי שלא נשתמש בהן אלא חמץ בצונן אסור להשתמש בהן מצה בחמין אבל בצונן להניח בהן מצה אפויה מותר

טור יורה דעה הלכות הכשר וטבילת כלים סימן קכא

לקח מהן (מן הנוכרי) כלים שנשתמש בהן בחמין ... וכתב הרשב"א דווקא מגעילן ואח"כ מטבילן אבל אם הטבילן תחילה הוי כטובל ושרץ בידו. אבל ר"י כתב שיכול להטבילן תחילה (הואם לא ירצה להשתמש בו אלא צונן יכול להטבילו ולהשתמש בצונן) (ד) וכשירצה להשתמש בו בחמין יגעילו ויספיק לו טבילה שהטבילה כבר

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט

ואם מלח בכלי שאינו מנוקב, אסור להשתמש באותו כלי בדבר רותח... ויש אומרים שאפי' בצונן אסור להשתמש בו בלא הדחה, ואם נשתמש בו בלא הדחה, ידיח מה שנשתמש בו.

תורת החטאת כלל יז דין ב

ב. עוד כתב בשערי דורא [שם] ומעשים בכל יום שנותנים מלח לקערה חולבת יבישה ומולחין בו בשר או איפכא [ג] ודבר זה אפילו לכתחלה שרי כמו שמשמע מדברי השערים דכתב דכן הוא מעשים בכל יום וכן כתב הבית יוסף [סי' קה ד"ה ולא שייך] דלכתחלה שרי וכן הוא משמעות הרא"ש [שם] והמרדכי [שם] וכן כתב באורחות חיים [הל' איסורי מאכלות סי' סא] דכלים של עכו"ם שהודחו יפה מותר ליתן בהן תבלין או בצל או שאר דברים חריפים שאינו מוציא דבר קשה יבש ביבש עכ"ל ודלא כאיסור והיתר הארוך דכתב כלל ג' [דין ו] דלכתחלה יש ליזהר [ד] דלמא הוה שומן בקערה דלהא לא חיישינן מיהו אם היה שם שומן אסור וכתבו התוספות [שם] והסמ"ג [לאוין קלז] [ה] והמחמיר בכל זה תבא עליו ברכה ועיין לקמן כלל וסימן נ"ז ונ"ח דין ה'.

תורת החטאת כלל יז דין ד

עוד יש ללמוד מדברי אורחות חיים שכתבתי לעיל [ט] דאף במלח שבכלי אסור מותר למלוח בו לכתחלה ואפילו ליתנו לכתחלה בתוכו שרי. דהרי כתב דמותר ליתן בו תבלין כו' אמנם הטור יורה דעה סימן צ"א בשם בעל העיטור כתב דכל מידי דבעי הדחה כגון בשר היתר צונן בקערה של איסור צונן אסור לכתחלה דלמא יאכל בלא הדחה ודווקא בשר מבושל דלאו אורחיה בהדחה אבל מידי דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וכיוצא בו שרי לכתחלה עכ"ל [י] ומשמע דתבלין וכיוצא בו דאין דרכו להדיח אסור ליתן בכלי איסור.

אך יש לחלק **דכלי איסור שמשתמשין בו בחמין אסור להשתמש בו היתר צונן** וכן כתב הטור יורה דעה בהדיא בסימן קכ"א אמנם אם נשתמשו בו איסור צונן מותר להשתמש בו היתר צונן לכתחלה ולכן התיר הרשב"א [ח"א סי' שפה] **למלוח בשר בכלי של יין נסך אפילו לכתחלה**. וכן מצינו בכלי חמץ שמותר להשתמש בו מצה דמיירי בכי האי גוונא כדאיתא בגמרא [פסחים ל ב] והביאו בטור אורח חיים סימן תנ"א. וכן משמע ביורה דעה סימן ס"ט

אי נמי יש לחלק בין אם רחץ הכלי תחלה היטיב או לא רחצו דאם רחצו תחלה היטיב ודאי שרי כמו שכתב בורה דעה סימן קכ"ב.

ומכל מקום נראה לי דלכתחלה[יא] יש להחמיר בכל ענין ובדיעבד שרי בכל ענין ושעת הדחק כגון שנתאכסן בבית העכו"ם[יב] כדיעבד דמי.

רי"ף מסכת פסחים דף ט עמוד א

אמר רב חנן בר רב יצחק אמר רב חייה בר אשי אמר שמואל **כל כלי חרס** שנשתמש בהן חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מצה **בצונן** חוץ מבית שאור הואיל וחימוצו קשה :

ש"ך יורה דעה סימן צא

ג (פמ"ג) ודוקא כו'. דברי הרב צריכין ביאור כי גם דבריו בת"ח ובד"מ צ"ע שב **ת"ח כלל י"ז דין ב' הביא לי' הא"ח** (שכתב כן בשם הרא"ה ומביאו ב"י בס"ס ק"ה) דכלי של עובד כוכבים שהודחו יפה מותר ליתן בו תבלין או בצל או שאר דברים חריפים שאינו מוציא דבר קשה יבש ביבש עכ"ל

ואח"כ כתב **בדין ד'** "אמנם הטור י"ד סי' צ"א בשם בעל העיטור כתב דכל מידי דבעי הדחה כגון בשר צונן בקערה של איסור צונן אסור לכתחלה דלמא אכיל בלא הדחה ודוקא בשר מבושל דלאו אורחיה בהדחה אבל מידי דאורחיה בהדחה כגון בשר חי וכיוצא בו שרי לכתחלה ע"כ ומשמע דתבלין וכיוצא בהן דאין דרכן להדיח אסור ליתן בכלי איסור **אך יש לחלק דכלי איסור שמשתמשין בו בחמין אסור להשתמש בו היתר צונן וכ"כ הטור י"ד בהדיא בסימן קכ"א** אמנם אם נשתמשו בו איסור צונן מותר להשתמש בו היתר צונן לכתחלה ולכן התיר **הרשב"א למלוח בשר בכלי של יין נסך אפילו לכתחלה** וכן מצינו בכלי חמץ שמותר להשתמש בו מצה ומיירי בכה"ג כדאיתא בש"ס והביאו הטא"ח סי' תנ"א וכן משמע בי"ד סי' ס"ט אי נמי יש לחלק בין אם רחץ הכלי תחילה היטב או לא רחצו דאם רחצו תחילה היטב ודאי שרי כמ"ש בי"ד סי' קכ"ב עכ"ל.

וכה"ג כ' **בד"מ** שהקשה מתחלה "דק' מהך דבעל העיטור על הך דמצה וחילק מתחילה בין היתר לח או יבש ואח"כ כתב ועוד נראה דיש לחלק בין דבר שבלע האיסור בחם כו' ושתירוץ זה נראה לו עיקר".

ומזה תבין **דדעתו** דאף שהכלי הוא אסור מפני שיש בו בליעת איסור מ"מ כיון **שלא נבלע בו האיסור ע"י חמין רק ע"י כבוש או מליחה** וכה"ג מותר להשתמש בו **צונן** (ודברי העט"ז בזה מגומגמים ע"ש) זה הוא דרכו של הרב.

אבל כל דבריו מתחילתן ועד סופן אינם מובנים לי

בראש מה שכתב אך יש לחלק כו' וכ"כ הטי"ד בסי' קכ"א כו' לא ירדתי לסוף דעתו כי לא נמצא שם כן ואדרבה משמע שם בהדיא איפכא שכי **הטור שם וז"ל**: "כלים שנשתמשו בהם בחמין כגון קדרות ויורות מגעילן ומטבילן והן מותרים וכתב רשב"ם דוקא מגעילן ואח"כ מטבילן אבל אם הטבילן תחילה הוי כטובל ושרץ בידו אבל ר"י **כתב שיכול להטבילן תחילה ואם לא ירצה להשתמש בו אלא צונן יכול להטבילו ולהשתמש בו צונן** וכשירצה להשתמש בו חמין יגעילו ויספיק לו טבילה שהטבילו כבר" עכ"ל

וכ"כ הרא"ש בסוף עבודת כוכבים,

ומה שכתב ולכן התיר הרשב"א (למלוח בשר בכלי של יין נסך אפילו לכתחלה) כו', אינו ענין לכאן דבלא"ה שפיר התיר הרשב"א דהא בשר חי דרכו להדית. ואי משום שמלחו האי מליחה לאו כלום היא. כמ"ש הרשב"א שם כמה טעמים, והביאו ב"י בסוף סי' ק"ה ע"ש.

מה שכי' וכן מצינו בכלי חמץ כו' כדאיתא בש"ס כי **אינו מוסכם אליבא דכ"ע** אלא דעת הרי"ף בפי' כל שעה דאפילו לא נבלע אלא ע"י בית שאור וחרוסת אסור להשתמש בו מצה צונן והוא דעת הרמב"ם והרמב"ן ושאר פוסקים וכמבואר בב"י בא"ח שם והרשב"א בחדושו פכ"ה הביא ראיה מדברי רי"ף והרמב"ן אלו ומביאו ב"י בסימן ס"ט. **אכן דעת הרא"ש פ' כל שעה והטא"ח שם שבבית שאור וחרוסת מותר להשתמש בהם מצה בצונן** (אבל גם לדבריהם אין זה מבואר בש"ס רק שהם גורסים כל הכלים שנשתמש בהם חמץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה חוץ מבית שאור וחרוסת ומפרשים מותר להשתמש בהם מצה בחמין אבל צונן סוברים מסברא דאפילו בית שאור וחרוסת מותר כמבואר שם ע"ש) **ומשמע דלדעתם דה"ה אם נבלע חמץ בחמין דמותר להשתמש בהן מצה בצונן דמה לי נבלע ע"י צונן או ע"י חמין**. ואדרבה הרא"ש שם הביא מחלוקת הפוסקים דיש סוברים דלבית שאור וחרוסת אפי' הגעלה לא מהני אף על גב דלשאר כלים שנשתמשו בהם בחמין פשיטא דלכ"ע מהני הגעלה. ואף על גב דבש"ס במסכת עבודת כוכבים (דף ל"ד ע"א) מחלק זה תשמישו בחמין וזה תשמישו בצונן היינו להשתמי' בהן היתר חמין או כבוש וכיוצא בו אבל נשתמש בהן היתר צונן פשיטא דאין חילוק. **וכן מבואר בר"ן בפ' כל שעה דאפי' נשתמש בהן חמץ בחמין מותר להשתמש בהם מצה בצונן**. וכן משמע בהדיא בסה"ת ובש"ד סי' פ"ה ובסמ"ג לאוין קמ"א (דנ"ב ע"ב) שהביאו ראיה לכלים שנתבשל בהם בב"ח שמותר להשתמש בצונן מחבית של יין נסך שמותר להשתמש בהן. והכי משמע להדיא מדברי הרשב"א **בחידושו שם דאפילו אם נשתמש בכלי דבר איסור בחמין מותר לאכול בו אח"כ צונן לח בלא הדחה כלל** לא הכלי ולא המאכל אלא שמקנח הכלי ע"ש.

ומ"ש וכן משמע ב"ד סי' ס"ט אמת שמדברי הטור שם משמע להדיא: **"דאם מלח בשר בקערה שאינה מנוקבת דמות' לאכול בה אח"כ צונן וא"צ להדיח לא הקערה ולא המאכל"**. אבל הי"א שהביא הטור שם שהסכים עמהם הם הרשב"א וסייעתו שהביא בב"י שם דס"ל בהדיא **דאפילו נשתמש בקערה איסור רותח הדין כן** וא"כ הדרא קושיא לדוכתא שהרי הרשב"א פסק בתה"א והקצר כבעל העיטור ומביאו ב"י (דהיינו שהרשב"א סותר את עצמו מצד אחד שמותר להשתמש בכלי באיסור צונן: " וכן כלי שדרכו של אדם להדיתו קודם שישתמש בו, אין נמנעין מלהשתמש בו באיסור צונן ואחר כך ידיחנו וישתמש בו היתר" וכאן התיר אפילו בכלי שבלע איסור רותח) (גם מ"ש וכן משמע ב"ד סי' קכ"ב צ"ע)

וגם במה שחילק בד"מ בין היתר לח ליבש לא יצא ידי חובת ביאור הדברים שהרי הרשב"א שם מתיר להדיא לאכול בה צונן לח ע"ש ועוד שהרי הרא"ש והטא"ח לא אסרו ללוש בהן מצה אלא משום דממהר להחמיץ משמע הא אי לאו הכי היה מותר להשתמש אפילו צונן לח.

תירוץ הש"ך: אבל באמת נ"ל דמה שכי' הא"ח כלים של עובד כוכבים שהודחו יפה היינו דידיע' שהודחו יפה כגון שהדיחם ישראל עכשו ואין ר"ל דדוקא הדחה בעינן דהא הא"ח כ"כ בשם הרא"ה והרא"ה ס"ל בספר בדק הבית דף ע"ג שהקנוח יפה הוא בכ"מ כהדח' ע"ש (ועי' סי' י' ס"ק ט"ז) ובעה"ע מיירי בלא קנוח. דודאי אם קינח הכלי בעינין שאין בו שמנונית כלל אין סברא כלל להצריכו הדח' דהא לא נגע באיסור ומה שבלע בו אינו מפליט בצונן.

ומהרש"ל פכ"ה ס"ס ע' כ' יומ"ש הרשב"א דסגי במלח בקער' בקנוח יפה כבר כ' הטור בשם בעה"ע דאסור בלא הדחה" עכ"ל. **ותמיה לי** דהרי הרשב"א גופיה פסק כבעה"ע. ועוד שהרי הטור גופיה בס' ס"ט הביא דעת הרשב"א א"ו כדפי'. ובהכי ניחא מ"ש הטור לקמן סימן צ"ד ס"ג דקדרה שנתבשל בה בשר בחלב מותר לתת בה פירות או צונן דמשמע אפי' צונן לח וכ"כ ב"י שם ומשמע אפילו דבר שאין דרכו להדיח דומיא דפירות אלא דהתם מיירי שמקנחה **היטב בתחלה**.

ומ"ש התוספות והמרדכי פא"ט דדבר לח אסור להשתמש בהן אפשר דמיירי בלא קנוח א"נ והוא העיקר דס"ל **דכלי חרס שאני דגם הרשב"א מודה בכלי חרס**. וכמבואר שם ע"ש והט"ו אזלי לטעמייהו דס"ל בא"ח שם דאפילו בכלי חרס מותר להשתמש בהן צונן ע"ש. כן נ"ל להשוות הפוסקים יחד.

ומ"ש האררות חיים שאינו מוציא דבר קשה יבש ביבש, היינו לאפוקי תבלין ושאר דברים החריפים לחים. וע"ל סימן קכ"א ס"ק ט' אבל אה"נ שאינה מוציאה דבר קשה אפילו לח.

מיהו כל זה בדרך עראי אבל אם בא להשתמש בהן דרך קבע אפילו צונן אסור גזירה שמא ישתמש בהן חמין וכמ"ש הרב בהג"ה סימן קכ"א ס"ה:

העולה מהאמור לדינא:

- א. ליתן דבר היתר בכלי אסור - לא מבעיא אם אינו מקנחה אלא אפי' במקנחה ואינו מודח נמי אסור ליתן בו** (רמ"א קכ"א סע' ה', שו"ע ס"ט סעי' ט"ז, פרי"ח פמ"ג זבי"צ כה"ח).
- ב. בשאר כלים אם הכלי מודח מותר ליתן בו דבר היתר צונן בדרך עראי** (שי"ך כאן, רמ"א שם).
- ג. בדרך קבע אסור שמא ישתמש בו בחמין** (רמ"א שם, שי"ך כאן).
- ד. בכלי חרס אסור ליתן אפי' בדרך עראי שמא ישתמש בו חמין מדאין לו תקנה. ואם נתן בדיעבד בעי המאכל הדחה כיון שלא מהניא הדחה לכ"ח ולעולם פולט אף בצונן** (פרי"ח פמ"ג ועוד אחרונים עיין כה"ח).
- ה. וכל זה כאשר נבלע איסור בכלי אם מחמת שנשתמשו בו חמין או בכבוש ומליח, אבל אם נשתמש בו צונן אפי' בכ"ח סגי בשטיפה והדחה ומותר להשתמש בהן אפ' חמין** (עיין רמ"א יו"ד קכ"א ס"ה). ובערוך השולחן שם ס"ה ז'.

- ז. בדין דבר חריף צונן בשאר כלים שבלעו מאיסור ומודחים היטב - אם הדבר חריף הוא יבש כתבלין וכדו' שרי** (או"ח בשם הרא"ה), ומינה שאם הוא צלול אסור כגון חומץ וכדו' (שי"ך כאן, ובסי' קכ"א ס"ק י').

יח. ע"ש סעי' כ"ב ובמשנ"ב (ס"ק קל"ב) לגירסת הבי"ח והפרי"ח, ובשעה"צ (ס"ק קס"ט) שכן כתוב בספרים שהודפסו בזמן מרן השו"ע וכצ"ל שהיתה גירסת השי"ך הנ"ל